

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

30 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte –Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Catan Liliana, Guzun Ion,

Plămădeală Ghenadie,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor dosarului, recursul ordinar declarat de către reprezentantul părții civile Compania Națională de Asigurări în Medicină, directorul interimar al Agenției Teritoriale Centru, Pavlov Adela, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2022, în cauza penală în privința lui

Mogîldea Valeriu XXXXXX, născut la xxxxx,
originar și domiciliat în xxxxxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 29.01.2021 – 14.12.2021.

Instanța de apel: 14.01.2022 – 08.06.2022.

Instanța de recurs: 30.08.2022 – 30.01.2023.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 14 decembrie 2021, pronunțată în urma examinării cauzei penale în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, Mogîldea Valeriu a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal și condamnat pentru fapta săvârșită, fiindu-i aplicată pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 500 (cinci sute) unități convenționale, ceea ce constituie 25 000 (douăzeci și cinci mii) lei.

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată în procesul penal de către Doțen Iurie și Juncu Oxana și s-a dispus de a fi încasat de la Mogîldea Valeriu în folosul lui Doțen Iurie suma de bani în mărime de 15 000 (cincisprezece mii) lei – cu caracter de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune și, respectiv, 5 100 (cinci mii una sută) lei – cu caracter de cheltuieli pentru asistență juridică. S-a dispus de a fi încasat de la Mogîldea Valeriu în folosul lui Juncu Oxana suma de bani în mărime de 20 000 (douăzeci mii) lei – cu caracter de

prejudiciu moral și, respectiv, 5 100 (cinci mii una sută) lei – cu caracter de cheltuieli pentru asistență juridică. În rest, acțiunea civilă înaintată în procesul penal de către Doțen Iurie și Juncu Oxana cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Acțiunea civilă înaintată în procesul penal de către Compania Națională de Asigurări în Medicină cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin infracțiune, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Acțiunea civilă înaintată în procesul penal de către reprezentantul SRL „Spolem Impex” cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin infracțiune, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

S-a dispus de a fi încasat de la Mogîldea Valeriu în folosul statului, cheltuielile judiciare în sumă de 640 (șase sute patruzeci) lei.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a constatat că, *la 27 noiembrie 2020, aproximativ la ora 06:15 min., Mogîldea Valeriu, dispunând de permis de conducere de categoria „B și C” și aflându-se la volanul autovehiculului de model „Dacia Sandero”, cu n/î XXX XXX, deplasându-se pe str. Alexandru cel Bun, mun. Chișinău, din direcția str. Gheorghe Cojbuș, spre str. Eugen Doga, apropiindu-se de intersecția străzilor Alexandr Pușkin cu str. Alexandru cel Bun, n-a apreciat corect situația rutieră în care se afla autovehiculul la momentul respectiv, n-a luat în considerație starea lucrurilor în traficul rutier ce reflectă gradul de protecție a participanților la el împotriva accidentelor și consecinței acestora, n-a ținut seama permanent de totalitatea factorilor ce caracterizează condițiile rutiere, existența unor obstacole pe sectoarele drumului, intensitatea și nivelul de organizare a traficului rutier, prin ce a ignorat pct. 3 al Regulamentului Circulație Rutieră aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 13.05.2009 care stipulează că, „Participanții la trafic sînt obligați să respecte regulile de circulație, semnificația mijloacelor de semnalizare rutieră, semnalele și indicațiile agentului de circulație, condițiile tehnice ale prezentului Regulament și prin acțiunile lor să nu cauzeze prejudicii altor participanți la trafic, să nu-i expună pericolului, precum și să nu creeze neîntemeiat obstacole circulației care ar depăși pe acele care sînt provocate de circumstanțe iminente”, pct.12 lit. c) și e) al RCR, care stipulează: „Conducătorul de vehicul implicat într-un accident în traficul rutier este obligat: b) să nu schimbe poziția vehiculului și a obiectelor de pe carosabil provenite ca urmare a accidentului în traficul rutier, cu excepția cazurilor prevăzute în subpunctul 1) literele c) și d) din prezentul punct; c) să acorde primul ajutor, să cheme ambulanța în cazul în care în accident au fost cauzate traumatisme persoanelor, iar dacă aceasta nu este posibil sau în cazurile de urgență - să asigure transportarea persoanei traumatizate la cea mai apropiată unitate medicală cu un vehicul de ocazie ori cu propriul vehicul, să declare*

la unitatea medicală identitatea sa, prezentând permisul de conducere sau alt act, precum și certificatul de înmatriculare a vehiculului, ulterior să revină la locul accidentului; d) să elibereze carosabilul deplasând vehiculul pe acostament ori cât mai aproape de bordura trotuarului, atunci când în urma accidentului nu sînt persoane decedate și/sau traumatizate, iar prezența pe carosabil a vehiculului implicat în accident face dificil sau blochează traficul rutier; e) să marcheze locul inițial al vehiculului, obiectelor ce țin de accident și a persoanei traumatizate, dacă se impune schimbarea poziției acestora pentru acordarea primului ajutor, transportarea persoanei traumatizate cu propriul vehicul la unitatea medicală sau pentru eliberarea carosabilului”; pct. 45 alin. (1) și (2) al RCR, care stipulează: „(1) Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii; d) condițiile rutiere; (2) În cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului”; pct. 59 alin. (1) și (2) RCR, care stipulează că „(1) Intersecția în care semafoarele nu funcționează sau în care funcționează semnalul galben intermitent se consideră intersecție cu circulație neregulată. La intersecția drumurilor de semnificație neechivalentă, conducătorul vehiculului care se deplasează pe drumul fără prioritate trebuie să cedeze trecerea vehiculelor ce se apropie de intersecție pe drumul cu prioritate”; precum și semnificația indicatorului rutier 2.1 „Cedează trecerea” din anexa nr. 3 a RCR, care stipulează că „Conducătorul trebuie să cedeze trecerea vehiculelor care se apropie de intersecție pe drumul ce urmează a fi intersectat iar în cazul în care indicatorul este însoțit de panoul adițional 6.15.1 sau 6.15.2 – celor care se apropie pe drumul cu prioritate. În caz de necesitate, el trebuie să oprească la marcajul 1.13, iar în lipsa acestuia – înaintea intersecției,; Cerințele art. 32, alin. 4) din Legea nr. 131- XVI din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier, potrivit căruia „Participanții la trafic sunt obligați să manifeste un comportament care să asigure fluiditatea și siguranța traficului, să nu periclitizeze siguranța unor alți participanți la trafic, proprietății publice sau private”, ca rezultat fiind în intersecția str-lor Alexandr Pușkin cu str. Alexandru cel Bun, în care semafoarele funcționau semnalul galben intermitent, deplasându-se pe drumul fără prioritate, nu a cedat trecerea și a tamponat mijlocul de transport de model „Mercedes Sprinter”, n/î XXX XXX, condus de cet. Doțen Iurie, care se deplasa pe drumul cu prioritate, pe str. Alexandr Pușkin, din direcția str. Columna, spre str. Constantin Tănase, având pe bancheta din față, în calitate de pasageră, pe cet. Juncu Oxana.

În rezultatul accidentului rutier șoferul Doțen Iurie, conform raportului de

expertiză judiciară nr.202002D2332 din 29 decembrie 2020, i-au fost cauzate leziuni corporale, manifestate prin fractura coastei VI pe stânga pe linia axilară posterioară. Această leziune corporală a fost produsă în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contodont dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală medie.

Tot în rezultatul accidentului rutier pasagera Juncu Oxana, conform raportului de expertiză judiciară nr.202002D2356 din 04.01.2021, i-au fost cauzate leziuni corporale, manifestate prin fractura claviculei drepte, cu deplasarea fragmentelor, fractura manubriului sternal, fără deplasarea fragmentelor; fractura proceselor spinale Th1-Th2-Th3-Th4. Fractura cominutivă a corpului vertebrei Th4; hemotom retofaringian; hematom epicranian fronto-temporal bilateral, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contodont dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală medie.

Prima instanță a stabilit că, Mogîldea Valeriu, fiind persoana care conduce mijlocul de transport, a comis încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport, ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății, adică infracțiunea prevăzută de **art. 264 alin. (1) Cod penal**.

Potrivit sentinței, cu referire la cerințele părților vătămate și civile Doțen Iurie și Juncu Oxana, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină precum și a reprezentantului SRL „Spolem Impex” privind încasarea prejudiciului material de la inculpatul Mogîldea Valeriu, instanța a conchis că nu este înaintată împotriva pîrîtului corect – inculpatul Mogîldea Valeriu, pîrît urmînd a fi S.A. „Asterra Grup” în temeiul raporturilor juridice apărute în baza contractului de răspundere obligatorie RCAI-005997581 din 21 iulie 2020 (f.d. 131) și art. 15 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22.12.2006.

Prima instanță a respins ca neîntemeiate pretențiile părților vătămate și civile Doțen Iurie și Juncu Oxana, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină precum și a reprezentantului SRL „Spolem Impex” formulate în acțiunile civile înaintate împotriva lui Mogîldea Valeriu cu privire la încasarea prejudiciului material, explicându-le că Doțen Iurie și Juncu Oxana, Compania Națională de Asigurări în Medicină precum și reprezentantul SRL „Spolem Impex” nu sunt lipsiți de dreptul de a adresa o acțiune civilă reparatorie în instanța de drept comun împotriva S.A. „Asterra Grup”, care

ulterior urmează să decidă dacă are temeii legal de a adresa, eventual o acțiune în regres împotriva lui Mogîldea Valeriu.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către reprezentantul părții civile Compania Națională de Asigurări în Medicină, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță cu admiterea integrală a acțiunii civile înaintată de CNAM.

3.1 În conținutul cererii de apel depuse, reprezentantul părții civile a invocat că:

- la aprecierea cadrului probatoriu prezentat de CNAM, partea civilă care a suportat cheltuielile de tratament a pacientului Juncu Oxana, instanța nu a apreciat just probele și nu a ținut cont de declarațiile date de reprezentantul părții civile Grosu Ion. Prin probele aduse de partea civilă CNAM cum ar fi: copia actului de verificare al decontărilor reciproce între CNAM și Centrul Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească; copia actelor de verificare al decontărilor reciproce și cazurile pentru care s-a acordat asistență medicală acoperită financiar din fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală persoanelor asigurate, între CNAM și IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”; sa stabilit cu certitudine cuantumul sumei prejudiciului material cauzat CNAM, drept consecință a acțiunilor ilegale ale învinuitului, care au provocat leziuni corporale victimei și tratamentul căreia a fost achitat de CNAM. Prejudiciul a fost estimat la suma de 7159,31 lei;

- partea civilă a anexat la materialele cauzei toate probele necesare pentru stabilirea cuantumulului prejudiciului suportat, anexând și confirmarea semnată și ștampilată de către prestatorul de servicii medicale cât și asigurătorului CNAM a cheltuielilor suportate cu indicarea sumei exacte, acoperită financiar din fondurile asigurării obligatorii de asistență medical, însă instanța nu a apreciat probele stabilite;

- nu a survenit necesitatea de a stabili altă sumă exactă a prejudiciului, și nici nu a fost pusă la dubii suma prejudiciului;

- analizând probele care stabilesc circumstanțele săvârșirii infracțiunii, instanța a stabilit că la momentul accidentului rutier, inculpatul Mogîldea Valeriu, în calitate de conducător auto deținea un contract de asigurare obligatorie la compania de asigurări „Asterra Grup” SA, care și-a asumat obligația de a acoperi cheltuielile legate de cauzarea unor prejudicii din culpa asiguratului, inclusiv cele legate de tratamentul medical;

- prevederile art. 25 alin. (2) lit. d) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414 din 22.12.2006 expres stabilește despăgubirile în cazul vătămării

corporale;

- cheltuielile menționate se stabilesc pe baza prețurilor practicate de instituțiile din Republica Moldova, conform documentelor eliberate de acestea sau, în cazurile când nicio instituție din Republica Moldova nu practică serviciile menționate, conform documentelor justificative eliberate de instituțiile din străinătate. Respectiv, instanța de fond nu a cercetat în ce măsură sunt întrunite condițiile stabilite în alin. (1), (2) lit. d) din art. 25 al legii menționate, ceea ce în mod evident afectează legalitatea deciziei adoptate, deoarece potrivit art. 25 din Legea nr. 414, companiile de asigurare compensează numai cheltuielile care nu sunt suportate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală;

- instanța a interpretat eronat dispozițiile articolului supra menționat, or din textul acestei norme reiese clar că sunt stabilite cheltuielile care sunt suportate de compania de asigurare civilă, cu excepția cheltuielilor acoperite din contul asigurării medicale obligatorii;

- art. 2 alin. (2) Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21.12.2006 prevede expres acțiunea legii sus numite nu se extinde asupra asigurărilor sociale de stat, asigurărilor obligatorii de asistență medicală, asigurărilor de stat ale unor categorii de persoane și asupra fondurilor nestatale de pensii;

- prin prisma prevederilor supra menționate, precum și a art. 15 din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, nr. 15 85/1998, cu modificările și completările ulterioare, CNAM nu are nici un temei juridic de a adresa o acțiune civilă reparatorie în instanța de drept comun împotriva S.A. „Asterra Grup” în vederea determinării responsabilului de reparare a prejudiciului pe calea acțiunii de regres. Cu atât mai mult că instanța de fond l-a recunoscut vinovat pe Mogîldea Valeriu, de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal, iar prevederile art. 15 din Legea 1585/1998 stabilesc expres că Compania Națională de Asigurări în Medicină și agențiile ei teritoriale (ramurale) sânt în drept să ceară persoanelor juridice sau fizice, responsabile pentru prejudiciul cauzat sănătății persoanei asigurate, recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței medicale în volumul prevăzut de Programul unic;

- colectarea datelor cu privire la asistența medicală spitalicească se efectuează în baza Ordinului comun al Ministerului Sănătății și CNAM nr.397/125-A/2013 „Privind aprobarea Regulamentului cu privire la modalitatea de codificare, colectare, raportare și validare a datelor la nivel de pacient în cadrul finanțării spitalelor în bază de DRG (CASE-MIX)” prin intermediul Sistemului Informațional DRG „Evidența și raportarea serviciilor medicale în sistem DRG” (SI DRG), cu numărul 0000074-003 în Registrul de

evidență ai operatorilor date cu caracter personal.

Astfel, conform informației raportate de către prestatorul de servicii medicale în SI DRG prenotat, Juncu Oxana, în calitate persoană asigurată a beneficiat de servicii medicale de staționar în cadrul IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” fiind internată la data de 27.11.2020 (ora 09:44) și externată la data de 17.12.2020 (ora 12:17). Cazul a fost grupat în DRG - ul - X60A - Leziuni, cu CC catastrofale sau severe cu VR 1.0986 și Raportat pe „Program general”.

Costul cazului tratat se calculează după următoarea formulă: Suma, MDL = Tariful pe program general, MDL * Valoarea Relativă a DRG (VR), unde:

- Tariful contractat pe program general în cadrul finanțării DRG (CASE-MIX) - 5 689 MDL;
- Valoarea Relativă (VR) - coeficient, care exprimă raportul dintre costul mediu al unui DRG și costul mediu al tuturor DRG - lor, calculat în funcție de consumul de resurse necesar pentru diagnosticarea și/sau tratamentul complet al pacientului;
- DRG (grupe de diagnostice) - schemă de clasificare a pacienților externați în funcție de diagnostic, în grupe cu patologie și consum de resurse similare.

În contextul celor expuse menționează că, costul pentru tratamentul persoanei în cauză achitat de către CNAM constituie: $1.0986 * 5\ 689 = 6\ 249,94$ MDL.

Cet. Juncu Oxana, a beneficiat la data de 27.11.2020 de asistență medicală urgentă prespitalicească, fiind preluată de Centrul Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească (CNAMUP) și transportată la IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”. Drept urmare, costul solicitării CNAMUP pentru asistență medicală urgentă prespitalicească acordată cet. Juncu Oxana constituie suma de 909,37 MDL, care a fost achitată din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, gestionate de CNAM. În total, suma achitată de CNAM pentru tratamentul victimei Juncu Oxana în rezultatul acțiunilor săvârșite de cet. Mogîldea Valeriu împotriva persoanei asigurate cet. Juncu Oxana, în perioada 27.11.2020 - 17.12.2020 constituie suma de - 7159,31 lei;

- nu poate fi pusă la îndoială achitarea de către CNAM a sumei de 7159,31 lei ca prejudiciul estimat, deoarece obligația asigurătorului pentru perioada în care victima a fost spitalizată, a fost executată conform Contractelor enunțate, care sunt abrobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 1636 din 18.02.2002 cu privire la aprobarea Contractului tip de acordare a

asistenței medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală, în care sunt prevăzute expres obligațiile, termenii și modul de achitare dintre părți, probă fiind și actul de verificare reciprocă efectuat și semnat de părțile contractante.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2022 a fost respins apelul părții civile Compania Națională de Asigurări în Medicină și menținută sentința fără modificări.

4.1 În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că la pronunțarea sentinței, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că inculpatul a săvârșit anume infracțiunea imputată, reieșind din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor. De asemenea, instanța de apel a constatat că, prima instanță corect a calificat fapta inculpatului în baza art. 264 alin. (1) Codul penal – *„încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport, ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății”*.

Instanța de apel a statuat că sentința se contestă doar în partea laturii civile, temei pentru a interveni în sentință din oficiu, în partea încadrării juridice conform art. 409 alin.(2) Cod procedură penală, lipsesc.

Instanța de apel a reținut, din materialele cauzei penale, faptul că, reclamantul Compania Națională de Asigurări în Medicină a înaintat acțiune civilă, prin care a solicitat încasarea de la inculpatul Mogîldea Valeriu, a prejudiciului material cauzat prin infracțiune în sumă totală de 7159, 31 lei ca rezultat al costului asistenței medicale urgente spitalicească precum și cheltuieli de tratament spitalicesc, acordate părții vătămate Juncu Oxana, care au fost achitate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală gestionată de CNAM.

Instanța de apel a constatat că partea civilă Compania Națională de Asigurări în Medicină eronat a indicat în acțiunea civilă în calitate de pârât pe inculpatul Mogîldea Valeriu, or din materialele cauzei penale se atestă că ultimul avea relații contractuale de asigurare obligatorie cu compania de asigurare S.A. „Asterra Grup”.

Instanța de apel a menționat că instanța de fond, examinând acțiunea civilă depusă, corect a constatat că reclamantul Compania Națională de Asigurări în Medicină a înaintat prezenta acțiune împotriva unui pârât necorespunzător și anume inculpatul Mogîldea Valeriu, or reieșind din faptul

că în temeiul raporturilor juridice apărute în baza contractului de răspundere obligatorie RCAI-005997581 din 21 iulie 2020 (f.d. 131) și art. 15 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22.12.2006, pârât la caz urma a fi S.A. „Asterra Grup”, iar în consecință, criticile apelantului asupra sentinței primei instanțe sub acest aspect au fost excluse.

Totodată, instanța de apel a învederat că, reclamantul în acest sens eronat a interpretat prevederile art. 15 alin. (1) și (2), art. 20 din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, nr. 414/22.12.2006, or, obiect al asigurării obligatorii de răspundere civilă auto îl constituie răspunderea civilă a proprietarului și/sau utilizatorului de autovehicul pentru orice pagubă sau vătămare corporală produsă prin accident de autovehicul în limitele teritoriale de acoperire ale asigurării. Corespunzător, asigurătorul acordă despăgubiri, dacă prejudiciile s-au produs din culpa asiguratului sau a utilizatorului de autovehicul, precum și în alte cazuri. În caz de vătămare corporală sau deces, despăgubirile de asigurare se acordă atât pentru persoanele aflate în afara autovehiculului care a produs accidentul, cât și pentru persoanele aflate în acel autovehicul, cu excepția utilizatorului său.

S-a menționat în decizie că, pe lângă alte despăgubiri, care sânt puse în sarcina asigurătorului, în sensul art. 25 al. (2) lit. e) din Legea indicată supra, fac parte și eventualele cheltuieli prilejuite de accident, inclusiv cheltuielile de transport al persoanei accidentate, de tratament, de spitalizare, de recuperare, de protezare, de alimentație specială, conform prescripțiilor medicale, probate cu documente justificative, care nu sânt suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii, conform actelor normative în vigoare. Cheltuielile menționate se stabilesc pe baza prețurilor practicate de instituțiile din Republica Moldova, conform documentelor eliberate de acestea sau, în cazurile când nicio instituție din Republica Moldova nu practică serviciile menționate, conform documentelor justificative eliberate de instituțiile din străinătate.

A considerat întemeiate concluziile primei instanțe, care a stabilit că partea civilă Compania Națională de Asigurări în Medicină nu este lipsită de dreptul de a adresa o acțiune civilă reparatorie în instanța de drept comun împotriva companiei de asigurări S.A. „Asterra Grup”, care ulterior urmează să decidă dacă are temei legal de a adresa, eventual o acțiune în regres împotriva inculpatului Mogîldea Valeriu.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către reprezentantul părții civile Compania Națională de Asigurări în Medicină, directorul interimar al Agenției Teritoriale Centru, Pavlov Adela, prin care neinvocând incidența dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penal, solicită admiterea recursului, casarea parțială a deciziei, în partea ce ține de respingerea apelului declarat de CNAM și pronunțarea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii civile înaintate de CNAM.

5.1 În susținerea recursului, reprezentantul părții civile invocă că:

- constatările instanței de apel expuse la punctele 19 și 20 a deciziei sunt eronate, iar criticile recurentului sunt pe deplin întemeiate, deoarece prin prisma prevederilor Legii cu privire la asigurări, cât și a art. 15 al Legii nr. 1585/1998, CNAM nu are nici un temei juridic de a adresa o acțiune civilă reparatorie în instanța de drept comun împotriva S.A. „Asterra Grup” în vederea determinării responsabilului de reparare a prejudiciului pe calea acțiunii în regres;

- constatările instanței de apel în punctele 21-23 din decizie sunt eronate, deoarece fondul asigurării obligatorii de asistență medicală a fost prejudiciat în rezultatul acțiunilor ilegale săvârșite expres de cet. Mogîldea Valeriu care a fost recunoscut vinovat, victimele beneficiind de servicii medicale acoperite financiar de CNAM în sumă de 7 159,31 lei;

- acțiunea Legii cu privire la asigurări nr. 407 din 21.12.2006 nu se extinde asupra asigurărilor obligatorii de asistență medicală, asigurărilor de stat ale unor categorii de persoane și asupra fondurilor nestatale de pensii, iar art. 25 alin. (2) lit. d) al legii menționate prevede expres care sunt despăgubirile suportate de asiguratorul de răspundere civilă, și anume, „... cu excepția celor, în cazul în care acestea nu sunt suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii”. Instanța de apel eronat a interpretat aceste prevederi legale;

- instanța de apel nu a cercetat în ce măsură sunt întrunite condițiile stabilite în art. 25 alin. (1) și (2) lit. d) al Legii cu privire la asigurări nr. 407 din 21.12.2006, ceea ce în mod evident afectează legalitatea deciziei adoptate;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apel, în special:

- prevederile art. 25 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 414 din 22.12.2006 expres stabilește despăgubirile în cazul vătămării corporale. Cheltuielile menționate se stabilesc pe baza prețurilor practicate de instituțiile din Republica Moldova, conform documentelor eliberate de acestea sau, în cazurile când nicio instituție din Republica Moldova nu practică serviciile menționate, conform

documentelor justificative eliberate de instituțiile din străinătate;

- art. 15 din Legea nr. 1585/1998, stabilește expres că, CNAM și agențiile ei teritoriale (ramurale) sunt în drept să ceară persoanelor juridice sau fizice, responsabile pentru prejudiciul cauzat sănătății persoanei asigurate, recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței medicale în volumul prevăzut de Programul unic.

6. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1^a) Cod de procedură penală, a depus referință avocatul Gonța Maxim în numele inculpatului, care pledează pentru inadmisibilitatea acestuia, deoarece recurentul nu a invocat un temei de recurs din art. 427 Cod de procedură penală și nu l-a argumentat, iar decizia instanței de apel este una legală.

7. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că, acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

În conformitate cu art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.*

Potrivit dispoziției art. 434 Cod de procedură penală, *judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.*

În particular, avându-se în vedere recursul ordinar, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora *judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată, când eroarea admisă nu poate fi corectată la această etapă a procedurilor.*

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze total, atunci când se constată admiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri contradictorii și nemotivate.

Totodată, Colegiul evidențiază și prevederile art. 414 Cod de procedură penală, în care se stipulează asupra căror chestiuni de fapt și de drept urmează să se expună instanța, la etapa judecării cauzei în procedura de apel.

La chestiunile de fapt se atribuie următoarele aspecte: *dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.*

În ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea sunt: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.*

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În acest context este relevant de specificat că, la judecarea apelului, în conformitate cu art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală, *instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.*

Așadar, fiind investită să constate o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urma să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei săvârșite de către aceștia, în cazul stabilirii culpei și să se expună la principalele motive invocate în ordine de apel.

Însă, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate de legislator.

Din conținutul recursului ordinar rezultă că recurentul nu invocă vreun temei de drept concret din cele 16 prevăzute la alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, însă reieșind din motivarea acestuia, reprezentantul părții civile Compania Națională de Asigurări în Medicină, pledează pentru admiterea acțiunii civile înaintate de ea.

Colegiul penal atestă că din motivarea recursului declarat, rezultă invocarea temeiului de drept prevăzut la *pct. 6* alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, și anume, autorul recursului, referindu-se la situațiile în care *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și*

hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În același timp, Colegiul penal lărgit constată că recurentul este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților, precum și cu pedeapsa aplicată ultimului, din care considerente, nu se va expune referitor la aceste aspecte.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal constată că criticile aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecătii, deoarece la caz, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat de către partea civilă și decizia nu cuprinde motivele pe care instanța și-a întemeiat soluția.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit materialelor cauzei penale, reprezentantul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (*în continuare CNAM*) în cadrul urmăririi penale a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Mogîldea Valeriu, prin care a solicitat admiterea și examinarea acțiunii civile și încasarea de la ultimul în folosul lui CNAM a sumei de 7 159, 31 lei, pentru prejudiciul cauzat fondurilor obligatorii de asistență medicală (f.d. 116-118, Vol. I).

Prin sentință, acțiunea civilă înaintată de către CNAM a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, soluție menținută și de către instanța de apel.

Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel, fiind investită cu examinarea cererii de apel declarate de către reprezentantul părții civile CNAM, nu a analizat detaliat argumentele din apel, nu a cercetat înscrisurile anexate la cerere și nu și-a motivat soluția de respingere a acțiunii civile înaintate de Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Deși în cererea de apel, reprezentantul părții civile Compania Națională de Asigurări în Medicină, directorul interimar al Agenției Teritoriale Centru, Pavlov Adela, a invocat dezacordul cu soluționarea acțiunii civile de către prima instanță, analizând decizia supusă recursului, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel, menținând soluția primei instanțe, nu a pătruns pe deplin în esența argumentelor și a motivat superficial soluția adoptată referitor la acțiunea civilă înaintată de CNAM.

Colegiul penal lărgit menționează că acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspunderea delictuală a persoanei responsabile potrivit legii civile, pentru prejudiciul produs prin săvârșirea faptei care face obiectul acțiunii penale. Prejudiciul solicitat de partea civilă prin intermediul acțiunii avansate în fața instanței împotriva inculpatului, trebuie să reprezinte o consecință directă a infracțiunii deduse judecății, atât în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material, cât și celui moral.

Colegiul penal lărgit subliniază, că prejudiciul solicitat de partea civilă prin intermediul acțiunii avansate în fața instanței împotriva inculpatului, trebuie să reprezinte o consecință directă a infracțiunii deduse judecății, mai cu seamă în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material.

Angajarea răspunderii civile delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta proprie presupune existența cumulată a celor patru condiții sau elemente constitutive, respectiv: prejudiciul, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, vinovăția autorului faptei ilicite și prejudiciabile.

Răspunderea civilă delictuală sau reparatorie are ca primă finalitate repararea prejudiciului cauzat, iar prejudiciul reprezintă condiția dar și măsura răspunderii reparatorii, întrucât aceasta se angajează numai în limita prejudiciului injust cauzat.

Așadar, Colegiul penal lărgit atestă, că concluziile instanțelor ierarhic inferioare, ce țin de soluționarea acțiunii civile în speță sunt neîntemeiate, iar instanța de apel urmează să se expună asupra acțiunii civile în corespundere cu prevederile legale expuse supra.

Colegiul penal remarcă și faptul că instanța de apel judecând cauza în ordine de apel, nu a dat răspuns la o serie de argumente invocate de către reprezentantul CNAM, și anume cu referire la faptul că *art. 2 alin. (2) Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21.12.2006 prevede expres acțiunea legii, care nu se extinde asupra asigurărilor sociale de stat, asigurărilor obligatorii de asistență medicală, asigurărilor de stat ale unor categorii de persoane și asupra fondurilor nestatale de pensii și că instanța de fond nu a cercetat în ce măsură sunt întrunite condițiile stabilite în alin. (1), (2) lit. d) din art. 25 al Legii cu privire la asigurări.*

Ba mai mult, instanța de recurs constată că instanța de apel nici nu a intrat în esența criticilor expuse în cererea de apel, odată ce, fiind contestată soluția primei instanțe în partea civilă, în cadrul ședinței de judecată nu a cercetat înscrisurile anexate la acțiunea civilă înaintată de către CNAM, în decizie ele nefiind analizate și apreciate (f.d. 168, Vol. II).

În concluzie, instanța de recurs atestă că argumentele invocate în apelul reprezentantului părții civile CNAM nu au fost supuse verificării de către

instanța de apel, argumente care, de fapt, țin de soluționarea fondului apelului și neexpunerea asupra acestora reprezintă neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel.

Motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

La același segment, Colegiul penal lărgit amintește, că potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în primul rând, rolul instanțelor judecătorești naționale este să decidă asupra admisibilității probelor, precum și asupra relevanței și ponderii acestora pentru pronunțarea deciziei judecătorești. Rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției. Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. (§ 30, 31 cauza *Fomin vs R. Moldova*, 11 octombrie 2011).

O altă eroare depistată în decizia supusă recursului, se referă la forma deciziei, deoarece expunerea instanței de apel în pct. 18 al deciziei ("18. Conform art. 19.") nu are nici o legătură logică.

Față de considerentele mai sus, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că la judecarea cauzei instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

8. La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, ce prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesuale penale asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel, să verifice și să aprecieze minuțios probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să dea apreciere convenită fiecărei probe examinate și toate în ansamblu, și să argumenteze clar și motivat concluziile sale în decizia adoptată.

9. În conformitate cu articolele 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către reprezentantul părții civile Compania Națională de Asigurări în Medicină, directorul interimar al Agenției Teritoriale Centru, Pavlov Adela, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2022, în cauza penală în privința lui *Mogîldea Valeriu XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată semnată la 28 februarie 2023 și pronunțată la **24 martie 2023**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Catan Liliana

Guzun Ion

Plămădeală Ghenadie